

1. Farabi'nin görüşleri çerçevesinde organizmacı devlet anlayışını, özellikle işbirliği ve hiyerarşi kavramları ekseninde açıklayınız. (20p)

Tıpkı Platon gibi Farabi de devlete, parçaları uyum içinde görev yapan canlı bir varlık gözüyle bakmış, daha yalın bir ifadeyle, devleti insan organizmasına benzetmiştir. Organizmayı oluşturan organlar arasında karşılıklı ilişki vardır; bu ilişki çerçevesinde her organ kendine düşen görevi yerine getirir. Ancak organlar arasındaki karşılıklı ilişki hepsinin eşit olduğu anlamına gelmez. Tıpkı insan bedeninde olduğu gibi, devleti oluşturan organlar arasında da doğal bir hiyerarşi vardır. Nasıl beden içindeki organlar kalpten başlayarak aşağıya doğru sıralanıyorsa, devlet içinde de böyle bir sıralama mevcuttur. Bu sıralamanın en başında devlet başkanı, hükümdar bulunur. (10p)

Farabi'ye göre ideal devlet, hiyerarşik ilişki çerçevesinde, bütün organlarının kendilerine düşen görevleri yerine getirdiği ve toplumda aynı hedefe hizmet ettiği devlettir. Eğer böyle bir bütünleşme yoksa, orada ideal devletten söz edilemez. (5p)

Devleti insan bedenine benzeten Farabi, insan vücudundaki organların zorunlu olarak görev yaptıklarının fakat devleti oluşturan bireylerin irade ve seçme özgürlüğüne sahip olduklarının farkındadır. Bu yüzden insanların pekala erdemsiz bir kenti seçebileceklerini de öngörmüştür. (5p)

2. Machiavelli, Bodin ve Hobbes (modern) devletin oluşumuna hangi noktalarda katkı yapmışlardır? (30p)

Modern devleti diğer siyasal iktidar tiplerinden ayıran en önemli yönleri olarak dünyevileşme ve kurumsallaşmayı sırası ile Machiavelli ve Bodin'in yapıtlarında bulurken, modern devletin meşrulaştırılmasına ilişkin teşebbüs de Hobbes'un Leviathan'ında karşımıza çıkmaktadır. (3p)

Machiavelli Orta Çağ ile bağlantıyı kesen, onun ahlak ve din anlayışının yerine politikayı temel alan bir sistemi kuran isim olmuştur. Sisteminin temeli zora, güce dayanmaktadır. İtalyan birliğini kurma görevini yüklediği Hükümdar'ı bu amacı gerçekleştirmede tüm araçları kullanma yetkisiyle donatmıştır. Yasayı hükümdarın iradesi ile özdeşleştiren iradeci pozitivizmi ile dünyevi bir iktidar anlayışının öncüsü olmuştur. Benzer biçimde, ahlak ile siyaset arasında kendinden önceki tüm düşünürlerde varsayılan bağı reddederek "erdem siyaseti" yerine ahlak-dışı bir siyaset anlayışını ikame etmiştir. (9p)

Bodin egemenlik kavramını ortaya atmakla, devletin kişilerden soyutlanarak kurumsal olarak düşünülmesine kapı aralayan düşünürdür. "Yurttaşlar ve uyruklar üzerinde yasayla kısıtlanmamış en üstün iktidar" biçimindeki klasik egemenlik tanımının sahibi olan Bodin, egemenliğin mutlak, sınırsız, sürekli, devredilemez ve zamanaşımına uğramaz olduğu şeklinde özelliklerini vurgulamıştır. Süreklilik unsuru ile egemenliğin hükümdarın kişiliğinin dışında kurumsal bir mahiyette anlaşılmasına olanak tanımıştır. (9p)

Hobbes, toplum sözleşmesi fikri ile egemenlik yetkisini halkın iradesine dayandırmaktadır. Toplum sözleşmesi düşüncesi ile Hobbes, barış ve güvenlik ihtiyacı duyan insanların bunları sağlamak amacıyla sözleşerek kendi dışlarında egemeni yani Leviathan'ı oluşturduklarını söylemektedir. Devletin ve egemenlik yetkisinin halkın iradesi ile ortaya çıktığını söyleyen

Hobbes, egemenin varlık nedenini insanların güvenliklerini sağlamakla açıklayarak devletin amacını ve meşru bir iktidar olma gerekçesini ortaya koymaktadır. (9p)

3. Küreselleşme olgusunun devletin temel unsurları bağlamında yarattığı değişimi, özellikle egemenlik unsuru bakımından örneklendirerek açıklayınız. (20p)

Küreselleşme, devletin egemenlik unsurunu çeşitli bakımlardan zayıflatmıştır. Eskiden nispeten mutlak olarak görülen egemenlik, insan hakları alanındaki gelişmeler, ulusalüstü siyasal oluşumlar ve bazı ekonomik gerçekler karşısında zayıflamış, devlet bu mutlak karakterinden uzaklaşmıştır. (2p)

Küreselleşmenin beraberinde getirdiği ekonomik bütünleşme nedeniyle devletlerin ekonomi üzerindeki hükümler alanı daralmıştır. Dünya ekonomisinin çerçevesi Dünya Ticaret Örgütü, Uluslararası Para Fonu ve Dünya Bankası tarafından çizilmekte ve devletler bu örgütlerin dışında kalamamaktadır. (5p)

İnsan haklarının uluslararası düzeyde korunmaya başlanması ile devletler, kanun koyucu olarak eskisi kadar bağımsız olamamaktadır. Devletler Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi gibi sistemlerin parçası olarak iç hukuklarında küresel standartlara uyma yükümlülüğü altına girmektedir. İnsan haklarının uluslararası boyut kazanması ile devletler, egemenlik kavramına sığınarak sorumluluktan kurtulamamaktadır. (5p)

Küreselleşme ile sınırları aşan etkileşimlerin yaşanması, devletin ülke unsurunu derinden etkilemiştir. Sınırlar belirli olsa, da eskiye göre daha etkisizdir. Ekonomik bütünleşme, sınırları zorlamaktadır. Ayrıca Avrupa Birliği gibi ulusalüstü siyasal oluşumlar da, ülkesel bütünleşmelerin göstergesidir. (4p)

Küreselleşme ile devletin insan unsurunu oluşturan ulus da değişmekte ve neredeyse parçalanmaktadır. Küreselleşme ile devletler, türdeşleştiren politikalarından uzaklaşmış ve çok kültürlü toplum anlayışını benimsemiştir. Çok kültürlü toplum anlayışı, ırk, cinsiyet ve sınıf farklılıklarını tanımayı gerekli kılmakta ve ulus devlet alt kimliklere ayrılmaktadır. (4p)

4. Liberal özgürlük anlayışının temel özelliklerini belirterek, Marksizm ve Faşizmin bu anlayışı hangi noktalardan eleştirdiğini açıklayınız. (30p)

Liberalizm, insanların doğuştan özgür olduğunu kabul eder. Özgür olmak, bireye toplumun ya da devletin sonradan kazandırdığı bir özellik değildir. Bireyin özgürlüğü kendiliğinden var olduğu için Liberalizm, devletin bireye karışmamasını ve özgürlüğünü kısıtlamamasını yeterli görür. Bu, negatif özgürlük anlayışıdır. Liberalizm, insanın devletin karışmaması ölçüsünde özgür olacağına inanır ve devlete düşen, bireyde kaynağını bulan özgürlüğü tanımak ve açıklamaktır. (10p)

Marksizm'e göre ise özgürlük, kazanılması gereken bir durumdur ve bu nedenle liberal özgürlük anlayışından ayrılır. Marksizm, özgürlüğü verili kabul eden ve sosyo-ekonomik

koşullarla irtibatlı görmeyen liberal anlayışın karşısına “özgürleştirme” kavramını çıkarmaktadır. İnsanın özgür olması, doğuştan kişiliğinde taşıdığı varsayılan hakların güvence altına alınmasına değil, içinde yaşadığı koşulların değişmesine bağlıdır. Bu da her biçimiyle (ekonomik, sosyal ve siyasal) yabancılaşmanın aşılması ile sağlanabilir. Liberalizm’in aksine Marksizm, devletin özgürlüğün işleyebileceği gerçek koşulları hazırlayıp kişinin özgürlüğünü sağlaması gerektiğini savunmaktadır. **(10p)**

Faşizm Liberalizm’in aksine, kişinin doğuştan özgür olduğunu kabul etmez. Her ne kadar Liberalizm’in özgürlük anlayışını sahici bulmayıp kendisinin gerçek özgürlük peşinde olduğunu ima etse de, kişinin devlete karşı ileri sürebileceği hakları olduğunu reddetmektedir. Çünkü Faşizm, kişinin hak ve özgürlük sahibi olmasını değil, ödev sahibi olmasını esas alır. Gerçek özgürlük, ulus ve devlet için faydalı olmaya bağlıdır. **(10p)**